

pravě vyloučiti takové události, které se staly mimo okrah železniční, jest zcela správný, zde však událost, t. j. sršení celých chomáčů jisker stala se v okruhu železničním a jen následky této události nastaly mimo zařízení dráhy, čímž však náhradní nárok dle zákona o povinném ručení železnic není vyloučen. Tvrzení, že pod pojem příhody v dopravě lze zahrnouti jen takové události, které se přihodily bezprostředně při provozu, nemá opory v zákoně; ostatně jest v tomto případě i tento předpoklad dán, neboť sršení chomáčů jisker ze stroje přihodilo se bezprostředně při provozu. Mylný jest konečně i názor dovolatelův, že dle zákona o povinném ručení železnic musí tu býti taková událost v provozu, která přímo vede k poranění neb usmrcení člověka a působí přímo na tělo lidské. Názor ten odporuje jak smyslu, tak i doslovu zákona. Zákon nežádá, by poranění neb usmrcení člověka bylo »způsobeno« příhodou v dopravě, nýbrž aby jí bylo »přivoděno«. Poruchu tělesné integrity však přivádí každá událost, bez které porucha nebyla by nastala, ať již událost působila sama o sobě nebo spolu s jinými, a ať měla v zápětí poslední stav, jenž bezprostředně předcházel nebo stav dřívější, z něhož poslední teprve vzešel. V tomto případě poranění žalobců bez události v dopravě, totiž bez kromobyčejného sršení chomáčů jisker ze stroje nebylo by nastalo, neboť kdyby nebyly chomáče jisker dopadly na střechu, nebyly by došky chytly, a kdyby se nebylo tak stalo, nebyly by hořící došky spadly na žalující děti a je popálily. Příčinná souvislost mezi událostí v dopravě a poraněním žalobců jest tedy nade vší pochybu prokázána. Když podle toho, co uvedeno, nárok žalobní zákonem ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. jest odůvodněn, není třeba zabývatí se otázkou, zdali by žalovaný erár ručil také podle nařízení ze dne 14. září 1854 čís. 238 ř. z., pročez příslušné vývody dovolacího spisu se pomíjejí.

Čís. 338.

Lhůty § 933 obč. zák. platí i pro nárok na náhradu zaviněné škody porozumu poslední věty prvního odstavce § 932 obč. zák.

Plněna-li jiná věc, než bylo ujednáno, není nárok na náhradu škody, jež byla tím způsobena, nárokem ze správy, nýbrž nárokem z nesplnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv I 540/19.)

Žalobce zakoupil u žalovaného vagon uhlí. Žalovaný objednávku sice vyřídil, ale zjištěno, že co dodáno, nebylo uhlím, nýbrž prachem, smíseným silně s opukou, pokud se týče břídlou, smísenou s hlínou. Následkem toho vzal žalovaný zásilku zpět. Po více než šesti měsících podána žaloba, jíž žalobce domáhal se náhrady marně vynaložených nákladů dopravních. Prvá stolice uznala dle žaloby a vyvrátila námitku promlčení žalobního nároku poukazem k tomu, že nejedná se o nárok ze správy, nýbrž o nárok na náhradu škody. — Odvolací soud žalobu zamítl, vycházeje z právního názoru, že žalobní nárok jest nárokem ze správy a tudíž promlčen. Toto své stanovisko odůvodnil odvolací soud v podstatě takto:

Domáhaje se náhrady dopravních nákladů, uplatňuje žalobce nárok ve smyslu druhé věty § 932 obč. zák., kteráž činí prodavače ve všech případech zodpovědným nejen za vadné plnění, nýbrž i za veškerou další škodu, jež vzešla z toho kupujícímu v tom případě, že věc neměla výslovně smlouvené neb obyčejně předpokládané vlastnosti (§ 922 obč. zák.). Nároky takové lze uplatňovati toliko ve lhůtě šestiměsíční § 933 obč. zák., počínaje dnem zaslání věci. Tato lhůta jest rozdílná od tříleté lhůty, stanovené v § 1489 obč. zák. pro všechny ostatní nároky z důvodu náhrady škody. Ratio legis je, aby strany své nároky ve lhůtě zkrácené uplatňovaly za tím účelem, aby tu byla na obou stranách, obzvláště u obchodníků, jistota při provozování obchodů, že obchod jest skončen a že po uplynutí lhůty žádá ze stran nemůže činiti protinároků, ať z nesplnění smlouvy, ať jiných nároků náhradních.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by záležitost znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Soud odvolací zamítl žalobu proto, že pokládal nárok žalobou vymáhaný za nárok ze správy, tento pak za promlčený, ježto nebyl uplatněn ve lhůtě šesti měsíců stanovené v § 933 obč. zák., po případě ve čl. 349 obch. zák. S tohoto hlediska nezabýval se otázkou, je-li opodstatněna námitka žalovaného, že žalobce se vzdal nároku nyní uplatňovaného, aniž uvažoval, mají-li o tomto tvrzení býti slyšeny strany, v kterémžto směru vytýkána byla v odvolání neúplnost řízení v první stolici; pokud se týče, oceněna-li procesním soudem správně výpověď svědka potud, že mu bylo uvěřeno, že žalobce při místním ohledání se nevzdal svého nároku, což rovněž uváděno bylo žalovaným jako důvod odvolací. Vzhledem k tomu v dovolacím řízení rozhodující jest otázka, zda nárok žalobní skutečně jest nárokem ze správy. V té příčině přicházejí pro posouzení právní povahy žalobcova nároku v úvahu ustanovení §§ 922 a násl. obč. zák., neboť jedná se sice podle přednesu stran o obchod, na který dlužno dle čl. 277 obch. zák. použití předpisů obchodního zákoníka, tento však neobsahuje zvláštních ustanovení o správě, pročež platí v tom směru dle čl. 1 obch. zák. normy práva občanského. Nelze za správný uznati názor dovolatelův, že lhůty § 933 obč. zák. týkají se pouze nároku na zrušení smlouvy (actio redhibitoria) a nároku na přiměřenou slevu (actio quanti minoris), nikoli však nároku na náhradu škody ve smyslu poslední věty prvního odstavce § 932 obč. zák. I tento nárok plyne z právního útvaru správy, jsa důsledkem vadného nebo nedostatečného plnění a § 933 obč. zák. stanoví zcela všeobecně, že, kdo domáhá se správy, musí právo uplatnit ve lhůtách tam naznačených. Že se žalobce domáhá náhrady škody, nebylo by tedy na závalu použití § 933 obč. zák. Než o správě lze mluvit jen tehdy, byla-li smlouva úplatná sice splněna, je-li však věc, která jest předmětem smlouvy, stížena vadou nebo nedostatkem. Pouze v tomto případě lze totiž posouditi, lze-li odčiněním vady nebo doplněním toho, co chybí, po případě snížením úplaty neb opravou přivoditi onen faktický stav, který podle vůle stran splněním smlouvy měl nastati (§ 932 obč. zák.). Nebyla-li však plněna věc, na které se strany shodly, nýbrž věc docela jiná (aliud), nebyla

smlouva vůbec splněna a tu nelze zjednatí nápravy způsobem výše naznačeným, nemá tedy místa správa t. j. právo vyhrazené druhému smluvníku při plnění vadném nebo nedostatečném, nýbrž nastupují oprávnění propůjčená mu pro případ nesplnění smlouvy. V tomto případě žalobce již v žalobě tvrdil, že vagon zaslaný mu dne 2. listopadu 1917 ze stanice neobsahoval uhlí, jež podle úmluvy mělo mu býti dodáno, nýbrž naprosto neupotřebitelnou směs břidlice a hlíny, a odvolal se v té příčině na spisy o zajištění důkazu. Spisy ty byly při ústním líčení na základě průvodního usnesení bez námitek přečteny, jejich obsah stal se tedy částí látky procesní. Ze spisů těch pak vyplývá správnost žalobcova tvrzení, neboť znalci slyšení v řízení k zajištění důkazu potvrdili, že to, co dodáno, není uhlí, nýbrž prach smísený silně s hlínou, která činí dojem tak zvané odkryvky. Když tedy žalobci nebylo dodáno zboží objednané — uhlí —, nýbrž na místě toho věc jiná, dokonce neupotřebitelná a bezcenná, nebyla smlouva — třeba snad vadně nebo nedostatečně — splněna, nýbrž zůstala nesplněna. Tu pak žalobce dle toho, co výše uvedeno, neměl proti žalovanému nároku ze správy t. j. nároku pro nedostatečné nebo vadné plnění, nýbrž nárok pro nesplnění. Domáhaje se tedy nyní na žalovaném náhrady dopravních nákladů za onen vagon, nevznáší nároku ze správy ve smyslu § 932 obč. zák., následkem čehož uplatňování tohoto nároku není ovšem vázáno lhůtou § 933 obč. zák. a nelze tvrditi, že uplynutím této lhůty nárok zanikl. Soud odvolací, zamítнув žalobu jen z důvodu domnělého promlčení žalobního nároku posoudil nesprávně věc po stránce právní a žalobce právem vytýká to s hlediska dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. Než soudu dovolacímu nelze rozhodnouti ve věci samé, poněvadž soud odvolací se svého mylného stanoviska právního nezabýval se, jak již podotčeno, námitkou žalovaného, že žalobce se vzdal nároku, nyní uplatňovaného, a nepustil se do rozboru odvolacích důvodů nesprávného ocenění důkazů a neúplnosti řízení v té příčině v odvolání žalovaného uváděných. Nebyl tedy děj, který za správného posouzení věci po stránce právní může býti rozhodující, vzhledem k přednesu dovolatelova odpůrce bez jeho procesního zavinění v odvolacím rozsudku zjištěn (čís. 2 § 503 c. ř. s.), pročež nezbyvá, než aby k dovolání žalobcovu rozsudek soudu odvolacího byl zrušen a věc za účelem odstranění vady vrácena soudu odvolacímu (§ 510 c. ř. s. a jud. č. 230).

Čís. 339.

Ujednáno-li v předválečné době, že místo posavadních naturálních dávek výměnkářských bude se nadále platiti jich umluvená hodnota (relutum), lze, hledíc k mimořádným válečným poměrům domáhati se toho, by umluvená hodnota byla zvýšena přiměřeně zvýšené ceně naturalíí.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv I 571/19.)

Dle notářského spisu ze dne 27. června 1889 zajištěn knihovně pro žalobce na usedlosti žalovaných výměnek, záležející v naturálních dávkách. Dne 25. října 1904 ujednal žalobce se žalovanými, že mu nadále místo výměnku budou platiti 195 K ročně. Toto relutum bylo pak, zejména i za